

परिशिष्टे

अनुसूची

१. मुलाखतदाराचे नाव :-

२. गांव :-

३. लिंग : स्त्री पुरुष

४. जात/धर्म : मागासवर्गीय इतर मागासवर्गीय खुला वर्ग

५. व्यवसाय : शेती स्वतःचा व्यवसाय नोकरी घरकाम मजुरी

६. आर्थिक स्तर : दारिद्र्यरेषेवरील दारिद्र्यरेषेखालील

७. आपल्या घरी स्वतःचे शौचालय आहे काय ?

होय नाही

८. नसल्यास प्रातर्विधीसाठी कोठे जाता ?

अ) सार्वजनिक शौचालय ब) उघड्यावर

९. शौचालय असल्यास कोणत्या प्रकारचे आहे ?

अ) शोष खड्ड्याचे ब) टाकीचे (सेप्टिक टँक)

१०. शौचालय बांधले नसल्याचे कारण काय ?

अ) जागा नाही ब) परवडत नाही

क) घाण वाटते ड) गरज वाटत नाही

११. शौचालय बांधल्याचे प्रात्यक्षिक पाहिले आहे का ?

अ) होय ब) नाही

१२. शौचालय नसणाऱ्या लोकांनी शौचालय बांधण्यास प्रवृत्त व्हावे यासाठी तुम्हाला काय वाटते ?

अ) सरकारी अनुदान मिळावे ब) माहिती द्यावी

क) प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिके यांचा कार्यक्रम घ्यावा ड) जागा उपलब्ध करून द्यावी.

१३. स्वयंपाकासाठी कोणते उर्जासाधन वापरले जाते ?

अ) साधी चुल ब) निर्धूर चुल

क) स्टोव्ह ड) गॅस (एलपीजी) ई) गोबरगॅस

१४. निर्धूर चुलीसंबंधी माहिती कोठून मिळाली ?

अ) प्रसार माध्यमे ब) ग्रामपंचायत कार्यक्रमांमधून

क) प्रात्यक्षिकांमधून ड) इतरांकडून

१५. घनकचरा व शेण यांच्या विल्हेवाटीसंबंधी कोणती पद्धत योग्य आहे असे आपणास वाटते.

- अ) शेणखत/उघडा उकिरडा ब) गांडुळ खत प्रकल्प
- क) नेडॅप कंपोस्ट ड) गोबरगॅस प्रकल्प
१६. शेणाची व घनकचऱ्याची तुम्ही कोणत्या प्रकारे विल्हेवाट लावता.
- अ) उघड्या उकिरड्यामध्ये ब) कंपोस्ट खड्ड्यामध्ये
- क) नेडॅपमध्ये ड) गांडुळखत प्रकल्प इ) घंटागाडी
१७. गांडुळखत निर्मितीविषयी आपणास माहिती आहे का?
- अ) होय ब) नाही
१८. गांडुळखत प्रकल्प आपण स्वतः केलेला आहे का?
- अ) होय ब) नाही
१९. गावामध्ये गांडुळखत प्रकल्पाचे प्रात्यक्षिक व प्रशिक्षण प्रत्यक्ष पाहिले आहे काय?
- अ) होय ब) नाही
२०. स्वच्छता तंत्रज्ञानाची वापर लोकांनी करावा यासाठी कोणता पर्याय योग्य वाटतो.
- अ) सुयोग्य माहिती द्यावी ब) तंत्रज्ञान प्रदर्शनाचे आयोजन करावे
- क) प्रात्यक्षिके व प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम करावा ड) अनुदान द्यावे
- इ) संवाद साधावा
२१. गावामध्ये आयोजित केलेल्या संवाद घटकापैकी काही घटक खाली दिलेले आहेत. त्यापैकी कोणते घटक आपणास किती परिणामकारक वाटतात?

घटक	परिणामकारकता				
	I	II	III	IV	V
वृत्तपत्रे व पत्रके					
रेडिओ					
टीव्ही					
कलापथक					
भाषणे					
ग्रामसभा					
बैठका व गटचर्चा					
घरभेटी					
प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिके					
घोषणा					
प्रभातफेरी					
स्पर्धा					

- I. अजिबात परिणामकारक नाही.   II. थोडेसे परिणामकारक
 III. बऱ्यापैकी परिणामकारक   IV. बहुतांशी परिणामकारक
 V. अतिशय परिणामकारक

२२. आपण शौचालय बांधण्याचा निर्णय घेण्यामागे कोणता घटक किती कारणीभूत ठरला ?

घटक	परिणामकारकता				
	I	II	III	IV	V
अनुदान					
संवाद					
प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिके					
प्रसारमाध्यमे					
सक्ती					

२३. आपण गांडूळखत प्रकल्पाचा निर्णय घेण्यासाठी कोणत्या उपक्रमाची किती मदत झाली ?

घटक	परिणामकारकता				
	I	II	III	IV	V
अनुदान					
संवाद					
प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिके					
प्रसारमाध्यमे					
सक्ती					

२४. आपण निर्धूर चूल बसवण्यामागे कोणती कारणे किती प्रभावी होती?

घटक	परिणामकारकता				
	I	II	III	IV	V
अनुदान					
संवाद					
प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिके					
प्रसारमाध्यमे					
सक्ती					

ग्रंथसूची

१. **Black and Talboat R (2005)** : *Water a matter of life and health oxphard.*
२. **De La Fao United Nation (1989)** : *Guidelines on Communication for Rural Development a brief for development planners and project formulators.*
३. **Ghosh Avik (2006)** : *"Communication Technology and Human development, Sage Publication, New Delhi, 2006.*
४. **Kalshetti Mallinath S. (May 2007)** : *Impact Study of Rural Sanitation Programme in Sangli District (A case study of sant Gadge Baba village sanitation Campaign] Ph.D Thesis submitted to Bharati Vidyapeeth University, Pune.*
५. **MORD Govt of India (1986)** *Guidelines of CRSP.*
६. **MORD (2006)** : *Information on Rural Water Supply and Sanitation Report by MORD GOI, Delhi.*
७. **MORD, (1999)** : *GOI, Guidelines for Reforms in Water Supply and Sanitation Programme.*
८. **Nutrition Communication Project, Final Report (1996)** : *Washington, DC. The Academy for Educational Development.*
९. **Pattanaik B. K. and Singh Madan Mohan (March 2007)** : *Rural Household Sanitation and its Influencing Factors, Man & Development, Volume 29, no. 1.*
१०. *Presentation by Principle Secretary GOM at world Bank meeting at Washington (Maharashtra 2006).*
११. *Project Report of TSC, Submitted by Zilla Parishad Sangli to Govt. of India (2000).*
१२. **Palat M, (1998)** : *Review of Sanitation Programme of the National Or Rural Sanitation Proceeding, New Delhi.*
१३. **Dr. Patel V. M** : *IEC consultant Environment Sanitation Institute Gandhi Ashram Ahamadabad.*

१४. *Reports of Water Supply and Sanitation Department, Government of Maharashtra on T. S. C. (2001-2005).*
१६. **Rayudo C. S.** (1993) : *Media and Communication Management, Himalaya Publishing House, first edition 1993.*
१७. **Ray sthitapragyan (January-April 2007)** : 'Gram Panchayat and Health care Delivery' in Himachal Pradesh, in *Sociological Bulletin, Volume 56, Number 1.* ५२.
१८. **Shrinivas S.** (2000) : *Management of Rural Sanitation Programme Successful Case Studies (N.I.R.D. Hydrabad) Series No. 7.*
१९. *The Handwashing Hand Book, World Bank, WSP-SA.*
२०. *Training Programme for Total Sanitation Campaign for district and State level officers (undated) Organised by Environmental Sanitation Institute Gandhi, Asham, Ahamadabad.*
२१. **Urmila Rai (2001)** : *Effective Communication HPH\New Delhi, first edition, 2001.*
२२. **William Mcleod Rivera and M kalim Qamar (2004)** : "*Communication for Rural Development*", food and agri org. United Nation 2004.
२३. **WHO, (1987)** : *Technology for water supply and sanitation in developing countries - A Report of WHO study group (WHO Technical Report Services No. 749).*
२४. *WHO, Information, Education and communication Lesson from the Past Perspective for the future. http://www.who.int/reproductive-health/publications/RHR_01_22/chap4.htm/.*
२५. **Water Conferance (March 1997)** : *United Nations Organisation Argentina.*
२६. **कवाटा के (१९७८)** : *वॉटर अँड आदर एनव्हायरन इंटरव्हेन्शनस, अमेरीकन जर्नल मेंटल ऑफ एथिकल न्यूट्रीशन Vol- 31*
२७. **कांबळे राजेंद्र (जून २००६)** : *नवव्या पंचवार्षिक योजनेच्या कालावधीत कोल्हापूर जिल्ह्यात राबविण्यात आलेल्या संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियानाचा*

सामाजिक, राजकीय जीवनावर पडलेला प्रभाव : एक अभ्यास. हा पीएच. डी.
पदासाठी शिवाजी विद्यापीठामध्ये सादर केलेला शोधप्रबंध.

२८. कुंभार यशवंत (संपादक, २००१) : असे होते स्वच्छता अभियान, सुराज्य
विशेषांक, ५-६-२००१.
२९. चव्हाण गीता पांडुरंग (एप्रिल २००५) : संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान
आणि संवाद - जैन्याळ (ता. कागल, जि. कोल्हापूर) एक अभ्यास वृत्तपत्रविद्या व
संवादशास्त्र विभागातील एम. जे. सी. अभ्यासक्रमाच्या पुर्ततेसाठी शिवाजी
विद्यापीठास सादर केलेला लघुप्रबंध.
३०. जागतिक आरोग्य संघटना WHO (२००१) : जागतिक आरोग्य संघटनेच्या
आयोगाचा आरोग्य व परिसर विषयक अहवाल, WHO जेनेव्हा.
३१. डांगे अण्णा (१९९५) : ग्रामविकासमंत्री, लोकराज्य, महाराष्ट्र शासन प्रकाशन, १६
ऑगस्ट १९९५.
३२. तिजारे (१९८३) : सामुदायिक विकास आणि विस्तार शिक्षण, श्री विद्याबुक्स,
औरंगाबाद.
३३. द्विवेदी प्रेमलता (१९८०) : सार्वजनिक आरोग्य नागपूर अनंत प्रकाशन.
३४. धर्माधिकारी भाऊ (अनुवादक-संपादक १९८८) : गांधी विचार दर्शन आरोग्यविचार,
(द्वि. आवृत्ती) पुणे : गांधी वाङ्मय प्रकाशन समिती.
३५. नियोजन मंडळ, भारत सरकार (१९७२) : महाराष्ट्रातील गांधी स्मारक निधीच्या
ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रमाचा मूल्यमापन अहवाल.
३६. पटेल ईश्वरभाई : पाणीपुरवठा व स्वच्छतेमधील लोकसहभागाचे अनुभव-ट्रेनिंग
हँडबुक फॉर डीस्ट्रीक्ट अँड स्टेट लेव्हल ऑफीसरस् इन्हायसमेंट सॅनिटेशन
इन्स्टिट्यूट (परिसर सफाई विद्यालय, गांधी आश्रम, अहमदाबाद).
३७. परदेशी रमेशचंद्र, (जुलै २०००) : ग्रामगीतेचे तत्त्वज्ञान, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
प्रतिष्ठान, सातारा.
३८. डॉ. पाठक बिंदेश्वर (२००४) : (रोड टू फ्रीडम अ सोशॅलॉजिकल स्टडी ऑन द
अनॉलीशन ऑफ स्कॅव्हेजिंग इन इंडिया, मोतीलाल बनारसी दास पब्लिशर्स प्रायव्हेट
लिमिटेड, दिल्ली.)
३९. पोन्नुराज डॉ. एस. (२००२) : रूरल सॅनिटेशन-अजेंडा फॉर फ्यूचर पॉलिसीज
प्रोग्रॅम्स अँड स्ट्रेटजीज कुरुक्षेत्र मध्ये ऑक्टोबर २००२.

४०. फडके. य. दि. (संपादक, १९९१) : महात्मा फुले समग्र वाङ्मय अखंडादी काव्यरचना, पाचवी आवृत्ती.
४१. भगत रा. तु. (संपादक, १९९२) : श्री. गाडगेमहाराज गौरव ग्रंथ - चैतन्य प्रकाशन, कोल्हापूर.
४२. भारतीय शिक्षण संस्था (१९८५) : सर्वासाठी आरोग्य पर्यायी वाटचाल : भारतीय समाजविज्ञान अनुसंधान व भारतीय आयुर्विज्ञान अनुसंधान यांच्या संयुक्त गटाचा अहवाल, अनुवाद - प्रा. अ. के. भागवत पुणे- भारतीय शिक्षण संस्था.
४३. भारत सरकार स्ट्रेटजीक कम्युनिकेशन फॉर टोटल सॅनिटेशन कॅम्पेन [http:// ddws.nic. in](http://ddws.nic.in)
४४. मंगळवेढेकर राजा (१९९४) : कोकणचे गांधी (द्वितीय आवृत्ती) मुंबई, सर्वोदय साधना, शांताश्रम.
४५. युनिसेफ (२००५) : राजीव गांधी राष्ट्रीय पेयजल मिशन भारत सरकार.
४६. युनिसेफ (२०००) : युनिसेफच्या पाणी व परिसर स्वच्छता कार्यक्रमाचा मूल्यमापन अहवाल.
४७. युनिसेफ (२००४) : केंद्रीय ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रम (संपूर्ण स्वच्छता अभियान) पेयजल आपूर्ति विभाग ग्रामीण विकास मंत्रालय भारत सरकार, (मार्गदर्शक पुस्तिका).
४८. रामपुरे शीला महादेव (जून २००७) : ग्राम स्वच्छता अभियानातील स्त्रियांचा सहभाग आणि त्यांचा ग्रामीण पर्यावरणावरील प्रभाव - सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यातील दोन निवडक गावांचा अभ्यास - समाजशास्त्र विभाग, एम. फील, साठी केलेला शोधनिबंध, कोल्हापूर, शिवाजी विद्यापीठ.
४९. व्यास एच एम (१९६२) : गांधी मो. क. (संपादक ग्रामस्वराज्य) नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस, अहमदाबाद.
५०. शासन निर्णय क्रमांक २००० सी आर- १४१/ डब्ल्यू एस १६ दिनांक १३ सप्टेंबर २००१ महाराष्ट्र शासन.
५१. सचिव महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ (संपादक १९८८) : सेनापती बापट वाङ्मय समग्र ग्रंथ. (खंड ४) मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.
५२. सांगली जिल्हा प्रशिक्षण हॅडबुक २००१.
५३. सांगली जिल्हा परिषद शालेय स्वच्छता दूत कार्यक्रम अभ्यास अहवाल युनिसेफ पुरस्कृत.
५४. सुलभ मुव्हमेंट (१९९५) : सुलभ इंटरनॅशनल सोशल सर्व्हिस ऑर्गनायझेशन नवी दिल्ली.

KUM

301

T15561